

جسور للدراسات
JUSOOR ARAŞTIRMA MERKEZİ

Ocak
2024

Analitik Rapor

Suriye rejiminin Gazze savaşındaki tutumu

Hazırlayan: Jusoor Araştırma Merkezi'ndeki
Araştırma Ekibi

Jusoor Araştırma Merkezi, bilgi yönetimi alanı ile siyasi, ekonomik ve sosyal çalışma ve araştırmaların hazırlanmasında uzmanlaşmış, bağımsız bir araştırma ve düşünce kuruluşudur. Merkez ayrıca veri, fikir ve tavsiyeler yoluyla hedeflere ve stratejilere profesyonel, gerçekçi ve doğru bir şekilde ulaşılmasına yardımcı olmak amacıyla Suriye ile ilgili devlet, toplum ve kalkınma sektörünün tüm kademelerinde yerel, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etki ve görüş sahibi makamlar, karar vericiler ve yetkililer arasında karşılıklı etki oluşturmaya yönelik faaliyetler, etkinlikler ve eğitimlerle ilgilenmektedir.

Giriş

İsrail, 9 Ekim 2023'ten beri Gazze Şeridi'ne yönelik devam eden bir savaş yürütmektedir. Hamas ve askeri kanadı Kassam Tugayları'nın 7 Ekim'de gerçekleştirdiği "Aksa Tufanı" saldırısının ardından "Demir Kılıçlar" adı verilen askeri operasyon başlatılmıştır. Bu sırada Suriye rejimi savaşa ilişkin net bir tutum takınmaktan kaçınıp siyasi olarak sessizliğini korurken İsrail, Suriye topraklarına yönelik saldırılarını genişletmekten geri durmamıştır. Bu saldırılar Gazze savaşının başlamasından sonra artmış ve 2022 ile 2023 arasındaki aynı döneme kıyasla saldırı sayısı 6'dan 11'e çıkmıştır.

Gazze savaşının ardından Suriye'den işgal altındaki Golan'a yönelik saldırıların artması, rejimin bu konudaki tutumu ve İsrail'in ateş kaynaklarına hızlı ve yoğun bir şekilde cevap vermesi sahadaki durumu ve rejimin savaşa yönelik politikalarını etkilememiştir. Ayrıca İsrail, özellikle 2023 yılı boyunca Suriye topraklarına yönelik gerçekleştirdiği bir dizi kara harekâtından bu yana yollar yaparak ve herhangi bir askeri operasyon için gerekli olabilecek askeri noktalar oluşturarak Suriye içinde bir kara savaş seçeneğine hazırlandığını ve hazır olduğunu göstermiştir.

1. Suriye rejiminin Gazze savaşındaki siyasi tutumu

Suriye rejimi Gazze'deki savaşı soğuk kanlılıkla karşılamıştır. Aksa Tufanı'nın ardından diplomatik dilin dışına çıkmadan sadece İsrail'i kınayan ve İsrail'e karşı başarılarını hatırlatıp Aksa Tufanı'nı 1973 Arap-İsrail Savaşı'na bağlayan yapıcı bir açıklama yapmakla yetinmiştir.

Gazze savaşının başlamasının ardından rejim, siyasi düzeyde bir görmezden gelme politikası benimsemiştir. Savaşın başladığı tarihten beri Beşar Esad medyada hiç gözükmemiştir ve aynı durum, 7 Ekim'den bu yana yalnızca birkaç cılız açıklama ve toplantı yapan Dışişleri Bakanı için de geçerlidir.

Medya düzeyinde ise rejim, savaşı haber yapmak ve İsrail'in Gazze'de işlediği zulümlere odaklanmakla yetinirken, savaş sırasında Filistin siyaset sahnesinde açıkça ön plana çıkan Hamas hareketini tamamen görmezden gelmiştir. Bu bağlamda rejimin resmi haber ajansı "SANA"da yıllardır "Hamas" isminin geçmeyişi dikkati çekmektedir. Son yıllarda Hamas'ın adı, ilki Siyasi Büro üyesi Halil El-Hayya başkanlığındaki bir heyetin 2022

sonlarında Şam'a yaptığı ziyaretle ilgili haberde, ikincisi ise Ocak 2024'ün başlarında İsrail'in Lüban'ın güney banliyösünde Salih El-Aruri'ye düzenlediği suikast ile ilgili haberde olmak üzere sadece iki kez geçmiştir ki ajans, son haberin içeriğinde sadece Salih El-Aruri'nin hareketin siyasi büro başkan yardımcısı oluşundan bahsetmiştir.

Ayrıca Suriye rejimine bağlı medya, Hamas ve Kassam Tugayları'nı birbirinden ayırmaktadır ve Kassam Tugayları'nı, adının geçtiği yerlerde, "Filistin Direniş gruplarından Kassam Tugayları" şeklinde tanımlamaktadır. Ayrıca SANA, Kassam Tugayları'nın ismini kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınmaktadır ki Ocak 2024'ün başından bu raporun hazırlandığı tarihe kadar kendilerinden sadece bir kez bahsetmiştir. Bu tavır, rejimin yıllar önce benimsemiş olduğu, Hamas hareketi içindeki "direniş kanadı" ile "İhvan kanadı" olarak tanımladığı kesimler arasında yaptığı ayrımı da uyumludur¹.

Bu durum, savaş sırasında Filistin sahnesinde ön planda olan hareketin kasıtlı olarak görmezden geldiğini göstermektedir. Suriye rejimi, 2011 yılında desteğini istediğinde hareketin bunu reddedip Suriye muhalefetine yanıt vermesini ihanet ve sırtından bıçaklanma olarak görmüş ve bundan dolayı harekete karşı var olan kırgınlık halinden çıkamamıştır.

Esad'ın son on yıldaki beyanları bu konudaki kişisel tutumunu yansıtmaktadır² ve bu da rejimin Gazze'deki savaşa yönelik mevcut tutumunu açıklamaktadır. Bu tutum, bölgedeki İran odaklı eksenin kalanından açıkça farklıdır. Hizbullah Genel Sekreteri Hasan Nasrallah savaşın başlamasından sonraki ilk konuşmasında Tahran'ın Esad'ın Hamas'a yönelik tutumundan duyduğu memnuniyetsizliği şu sözlerle ifade etmektedir: Hamas'ın İhvan-ı Müslimin ile ilişkisinin bulunması ve Gazze savaşındaki zaferi İhvan-ı Müslimin'in bölgede zafer kazanması anlamına gelmemektedir ve bu zafer Suriye'nin çıkarıdır³.

¹ Suriye yönetimi yakında aralarında "Direniş hareketi Hamas"ın da bulunduğu Filistinli gruplardan oluşan bir heyeti kabul edecek. Suriye "El-Watan" Gazetesi, 10/10/2022, [bağlantı](#).

² Örneğin bakınız:

Esad: Suudi politikasından vazgeçilecek, bu politika yok olacak ve Hamas'la ilişki sona ermiştir, Al-Mayadeen Kanalı, 19.04.2015, [bağlantı](#).

Cumhurbaşkanı Esad, El-Alem kanalına verdiği röportajda: Suriye-İran ilişkisi stratejiktir, Suriye Haber Ajansı, 13.06.2018, [bağlantı](#).

³ Nasrallah'ın Kudüs yolunda şehit olanları anma töreninde yaptığı konuşmanın metni, El-Manar TV, 11/3/2023, [bağlantı](#).

Rejimin mevcut tutumu genel olarak, sadece açıklamalarıyla değil, geçmiş yıllardaki politikalarıyla da uyumludur. Rejim, İnan ve Hizbullah'ın birçok defa arabulucu olmasına ve Hamas hareketi içindeki bir grubun, müttefikleriyle ilişkilerinden yararlanarak uzlaşmacı ve özür dileyen bir söylem sunma girişimlerine rağmen, hareketle uzlaşmayı defalarca reddetmiştir. Ayrıca müttefikler, çıkarlarını doğrudan etkilemeyen politikaları kabul etmesi konusunda rejime zorla baskı yapmayacaklardır.

Suriye'nin içinde ise rejim, savaşın başlangıcından bu yana, savaş karşıtı gösterileri önlemek amacıyla Filistin kamplarında sıkı güvenlik önlemleri uygulamaktadır. Ayrıca Suriye'nin hiçbir şehrinde rejimin bu tür durumlarda düzenlediği Filistin yanlısı gösteriler de yapılmamıştır.

Fiili olarak rejimin Gazze savaşına ilişkin tutumu aslında Hamas'a karşıtı tutumuyla bağlantılıdır ve rejimin kendi topraklarına yapılan saldırılar konusunda dahi İsrail'e askeri olarak karşıtı koyma kabiliyeti yoktur. Gösterilere izin vermek ve söylemlerin dozunu artırmak gibi Amerika'nın müttefiklerinin dahi kullandığı uluslararası olarak hoşgörüyle karşılanan birçok hakkı kullanmamıştır. Bu durum, rejimin “direniş eksenini” olarak bilinen bölgede eksenin bileşenlerinden muhtemel müttefik olarak gördüklerini seçerek ve eksenin söylemlerini benimseyerek kendi konumunu sağlamlaştırmaya yönelik derin arzusunu göstermektedir.

2. Suriye rejiminin Gazze savaşındaki askeri tutumu

Rejim, Hamas'ın Suriye'de 2011 yılı sonundan bugüne durmuş olan askeri faaliyetlerini yeniden başlatmasına izin vermemiştir. Buna karşın kendisine ve Tahran'a daha yakın olan İslami Cihad hareketine, Suriye'deki bazı faaliyetlerini yürütme konusunda izin vermiştir. Ancak İslami Cihad hareketinin de Suriye'deki varlığı aslında sınırlıdır ve Hizbullah ile İran'ın kontrolü altındadır.

Öte yandan İranlı milisler, Suriye'nin güneyine yayılmış güçlerine yardım sağlamak için rejimin sivil ve askeri tesisleri ile altyapısını kullanmaya devam etmiştir. İsrail'le Golan Tepeleri tarafında herhangi bir çatışma çıkması halinde hazırlık yapma ve yardım ulaştırma imkanı sağladığı için 61'inci Tugay'ın kullanım alanını da genişletmiştir. Bunun sonucu olarak Halep ve Şam havalimanları İsrail tarafından defalarca ve yoğun bombardımana maruz kalmış ve Gazze Savaşı'nın başlamasının ardından İsrail'in Kuneytire'ye düzenlediği saldırılara karşı rejimden hiçbir yanıt gelmemiştir.

Her halükârda İranlı milislerin Suriye cephesinden İsrail'e karşı oluşturduğu tehdit sınırlı kalmış ve Gazze'de savaşın şiddetlenmesine rağmen angajman kurallarının dışına çıkmamıştır. Aksine, savaş dördüncü ayına girerken kuzey cephesinin genelindeki bu operasyonlar azalmıştır. Bu durum, 31 Ekim 2023'ten bu yana Golan sınırı yakınındaki devriyeleri yeniden düzenleyen ve ardından rejim ile İsrail arasındaki ateşkesi denetlemek için Golan'da iki yeni nokta oluşturan Rusya'nın rolünden de kaynaklanabilir. Ayrıca İsrail'le Kuneytire'deki çatışmaya yoğunlaşmak yerine askeri faaliyetlerini Suriye'deki Amerikan üslerine yönlendiren ve Suriye'nin güneyindeki askeri varlığını güçlendirmeye odaklanan İran'ın rolünden ve son olarak kuzey cephesinde açık bir savaşa girmek yerine Suriye içinde suikastler düzenlemeye odaklanan İsrail'in rolünden de kaynaklanabilir.

Sonuç olarak rejimin Gazze'deki savaşa yönelik askeri bir tutumu olmamıştır. İsrail'e Suriye'den savaş açma veya saldırı başlatma, hatta müttefik güçlerin ve milislerin Suriye topraklarındaki hareketlerini ve kararlarını kontrol etme gücü bulunmamaktadır. Ayrıca askeri kararların İran ve Rusya'nın kontrolünde olması veya en azından onların süregelen desteğine bağlı hale gelmesinin ardından, son on yılda yaşanan yıpranma ve ülkenin kuzeyindeki muhalif grupların ve merkezdeki IŞİD'in

kendilerine yönelik devam eden tehditleri nedeniyle bölgesel çatışmalara girememektedir. Gazze'deki savaşın genişlemesi de rejimin çıkarına değildir. Çünkü savaşın genişlemesi, geçmiş yıllardaki ateşkes döneminde elde ettiği kazanımları kaybetmesine neden olabilecektir.

Sonuç olarak rejimin Gazze'deki savaşa ilişkin tutumunun Batı ve İsrail açısından bir değeri ya da önemi yoktur. Çünkü Suriye cephesindeki hareketler İran ve Rusya'nın kararına bağlıdır ve İsrail ile Batı'ya yönelik asıl tehdit Suriye'deki Filistinli gruplardan değil İranlı milislerden gelmektedir.

3. Suriye rejiminin Gazze'deki savaş konusundaki tutumu değişir mi?

2006 Lübnan Savaşı'nda İsrail, Hizbullah'ın yanında savaşa girmesi halinde Suriye rejimini kendisine güçlü bir şekilde karşılık vermekle tehdit etmiştir. Savaş 34 gün sürmesine ve Beşar Esad savaşın ikinci haftasında İsrail'in Lübnan'ı işgal etmesi halinde savaşa gireceğini açıklamasına rağmen savaşa doğrudan ve fiili bir şekilde katılmamıştır⁴.

Rejim, 2023 Gazze savaşında İsrail'e karşı siyasi veya askeri bir tutum geliştirmemiştir. Aslında 2006'daki durumun aksine İsrail'e karşı herhangi bir askeri tehditte bulunma imkanı da yoktur. 12 yıl süren çatışmaların ardından, güvenlik güçleri önemli miktarda ekipman ve insan gücü sıkıntısı çekmekte ve askeri birimlerinin çoğu, İranlı milislerin tahrip edilmiş ekipmanlarının toplandığı, veya karargah ve depo olarak kullandığı yerler haline gelmiştir. Ayrıca, İsrail'in hedef alınması bir yana, İdlib'e saldırı başlatmak da dahil olmak üzere tüm askeri kararlar fiili olarak rejimin kontrolü dışındadır.

Öte yandan rejim, Hamas, İslami Cihad veya Filistin'de halihazırda pek bir varlığı bulunmayan ve güvenlik güçlerinin ve askeri yapısının bir parçası haline gelen gruplar olsun, Filistinli grupların Suriye'deki faaliyetlerini sınırlamış olsa da savaş ya da barış kararı verme iradesini Rusya'ya ve Güney Suriye'den çıkararak İsrail'e karşı koyma kararını kontrol etmeye çalışan İranlı milislere kaptırmıştır. İranlı milisler, Rusya'nın varlığının gölgesinde, Suriye'nin güneyinde rejimin sağladığı kolaylıklardan

⁴ Beşar Esad: İsrail Lübnan'ı işgal ederse savaşa gireriz, El-Ahbar, 24.03.2011, [bağlantı](#).

yararlanarak, askeri birlik, tesis ve bunlara bağı altyapıyı askeri faaliyetlerine ve hareketlerine hizmet etmesi için kullanarak Filistin konusunda siyaset ve medya arenasında ve biraz da askeri arenada varlığının sürmesine katkıda bulunacağını ummaktadır.

Aslında rejim, bölgesel ve uluslararası anlamda kendisine avantaj sağlayan ve Suriye cephesinden başlayarak Filistinli grupların askeri ve güvenlik kararlarını etkileyen en önemli güç araçlarından birini İran'a kaptırmıştır. Benzer bir durumu 2005 yılında güçlerinin Lübnan'ı terk etmesinden sonra İran adına Hizbullah'ı etkileme gücünün azalmasıyla yaşamıştır.

Sonuç olarak, savaşa doğrudan katılmaktan kaçınma kararıyla rejimin hiçbir ilgisi yoktur. Konumunun değişmemesi kendisine sunulan bir seçenek değil, kendisine dayatılan siyasi ve iç koşullar ve saha koşullarıyla bağlantılıdır.

Özet

Suriye rejimi hem kendi halkına hem de Lübnan ve Filistinliler başta olmak üzere komşu ülke halklarına karşı çok ağır ihlallere imza atarken kendisini "direniş ekseninin temel taşı olarak lanse etmek ve bölgede müttefik ve destekçi kazanmak amacıyla, Baba ve oğul Esad döneminde her zaman Filistin meselesini kullanmıştır.

Ancak bazı Filistinli grupların yaptığı gibi Hamas'ın 2011'de rejime karşı ayaklanan Suriyelilerle karşı karşıya gelmeyi reddetmesinin ardından Hamas'a karşı tutumunu değiştiremeyen rejim, konu Gazze ve Hamas olunca Filistin meselesine yatırım yapmaktan vazgeçmek zorunda kalmıştır. Bu tutumu, büyüklüğü ve uzun sürmesi ile diğer çatışmalardan ayrılan Gazze savaşında daha önce görülmemiş bir şekilde kendini göstermiştir. İsrail'in Gazze'ye yönelik daha önceki saldırılarının ortaya çıkarmayı başaramadığı rejimin gerçek tutumu, bu saldırılarla ortaya çıkmıştır. Ayrıca önceki saldırılar Hamas'la mutlak bir savaş niteliği taşımadığı gibi, rejimin bu konudaki sistematik tutumunu ortaya çıkaracak kadar da uzun sürmemiştir.

Rejimin mevcut tutumu aslında Hamas'a karşı keskin bir duruşla bağlantılıdır ve çoğu zaman Esad'ın Hamas yönetimine karşı tavrıyla şekillenen şahsi bir tutumdur. Ancak rejim, tutumunun doğruluğunu pazarlamak için bunu batıya karşı kullanacaktır. Bölgedeki ve dünyadaki pek çok ülke rejime yönelik uluslararası ambargonun sona erdirilmesi ve uygulanan ekonomik yaptırımların hafifletilmesi çağrısında bulunurken bölgedeki bazı aktörlerle savaşa ilişkin mevcut tutumunu etkili bir şekilde pazarlamayı ummaktadır.

şüphesiz sonucu ne olursa olsun Gazze'deki savaşın sonuçları önümüzdeki dönemde rejimi etkileyecektir. Rejimin sözde "direniş eksenini" içindeki konumu, medyada ve siyasi olarak dahi ortaya koyduğu "kötü" performansının ardından bu şekilde devam edemeyecektir. Bu durum, Hamas içinde rejimle normalleşmeye istekli grubun argümanlarını zayıflatacak ve genel olarak Filistin'de rejimin propagandasından etkilenenlerin sayısının azalmasına da yol açacaktır.

Dışarda ise bazı bölgesel aktörlerin, rejimin savaşa ilişkin tutumunu, varlığını sürdürme yaklaşımının ne kadar doğru olduğunun kanıtı olarak pazarlaması mümkündür. Ancak medyada ve siyaset arenasında asgari anlamda yapabileceği hamlelerden kaçınan rejimin iç ve dış politikasında sadece kısıtlı imkanlara sahip olduğu dikkate alındığında bunun pek bir etkisi olmayacaktır.

جسور للدراسات
JUSOOR ARAŞTIRMA MERKEZİ

 Mall of İstanbul - ofis Plaza
11.Kat ,Ofis 87 - Başakşehir
İSTANBUL / TÜRKİYE

 + 90 555 056 06 66

 /jusoorstudies

 /jusoorstudies

 /jusoorstudies

 info@jusoor.co

 www.jusoor.co